

Акциони план за 2014. годину
за побољшање положаја жена и унапређење
родне равноправности у Општини Нова Варош

Садржај

1. Увод.....	3
2. Правни и институционални оквир за бављење питањима родне равноправности	3
3. Полазни принципи и опредељења	4
4. Основни правци деловања	4
5. Анализа стања у Општини Нова Варош.....	5
6. Кључне области.....	7
6.1 Одлучивање	7
6.2 образовање	10
6.3 Социјална заштита	12
6.4 Здравље.....	16
6.5 Спорт	17
6.6 Информисање	18
6.7 Култура	19
7. Институције и актери релевантни за тему родне равноправности.....	20
8. Стратешки циљеви.....	20
I Подизање капацитета локалне самоуправе за бављење питањима родне равноправности.....	21
II Побољшање економског положаја жена и остваривање родне равноправности.....	23
III Побољшање здравља жена.....	24
IV Уклањање родних стереотипа у средствима јавног информисања и промоција родне равноправности	25
9. Досадашње активности на пољу родне равноправности	26
Списак учесница у процесу израде ЛАП-а.....	27

1. Увод

Израда и усвајање Акционог плана за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности у Општини Нова Варош (у даљем тексту Локалног акционог плана или ЛАП-а),

за 2014. годину, предвиђена је као најважнија активност Савета за родну равноправност општине Нова Варош.

Основни циљ Локалног акционог плана јесте да, са једне стране дефинише приоритетне области за деловање Савета за родну равноправност у 2014. години а у складу са мандатом и надлежностима Савета, те усвојеном Националном стратегијом за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности¹, као и да омогући праћење напретка у сфери родне равноправности на територији општине Нова Варош, како то предвиђа и сам Закон о равноправности полова².

2. Правни и институционални оквир за бављење питањима родне равноправности

Устав Републике Србије, као основни и највиши правни акт у правном систему, садржи више одредби које су значајне за успостављање и деловање институционалних механизма за родну равноправност на локалном нивоу (различита тела, органи при скупштини или при органима извршне власти). Следеће одредбе Устава говоре о потреби успостављања механизма за родну равноправност на локалном нивоу:

- Општина као и друге јединице локалне самоуправе имају обавезу да се старају о остваривању, заштити и унапређењу људских и мањинских права што укључује и право на равноправност полова и сва права по том основу као и забрану дискриминације засноване на припадности полу (члан 190. став 3.)
- Прописана је обавеза свих државних органа, па и органа који се образују у локалној заједници да у оквирима надлежности воде политику једнаких могућности, што се изричито везује за остваривање равноправности жена и мушкараца (члан 15.)
- У оквиру надлежности које припадају локалној заједници треба да се усвоје посебне мере, а које за циљ имају постизање равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају (члан 21. став 4.)
- Локалним самоуправама је гарантовано право на самоорганизовање, односно да регулишу организацију, уређење и надлежност органа и јавних служби које се образују у локалној заједници (члан 179.).
- **Закон о равноправности полова** регулише једном начелном одредбом, обавезе органа који се формирају у локалним заједницама (општине и градови) као и начин остваривања родне равноправности на локалном нивоу. Три су важна подручја на која овај Закон упућује:
- Обавезе органа локалне заједнице на подручју равноправности полова као и вођење политике која доприноси остваривању једнаких могућности за остваривање права жена и мушкараца у локалној заједници (члан 39. став 1. Закона);

¹ Управа за родну равноправност (2009) *Национална стратегија за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности* [доступно на Интернету] линк:

http://www.gendernet.rs/files/dokumenta/Domaci/Nacionalna_strategija_cir.pdf (приступ 15. фебруара 2013.)

² Управа за родну равноправност (2009) *Закон о равноправности полова* [доступно на Интернету] линк: http://www.gendernet.rs/files/dokumenta/Domaci/Zakon_o_ravnopravnosti_polova_2009.pdf (приступ 15. фебруара 2013.)

- Формирање локалног институционалног механизма за равноправност полова (родно тело или особа задужена за равноправност полова)
- Формирање процедуре учешћа у одлучивању која се односи на равноправност полова, као на пример у процесу припреме развојних планова и других аката које усваја локална заједница у областима своје надлежности, да се разматрају мере и активности које су у функцији равноправности полова (члан 39. став 1. Закона) и остваривања једнаких могућности (члан 39. став 2. Закона).

Поменуте одредбе Устава и Закона представљају правни оквир унутар којег локална заједница својим прописима (статутом, пословником скупштине локалне заједнице, одлукама и др.) регулише: статус (начин избора, састав и конституисање локалног тела за родну равноправност), надлежности (послове које обавља локално тело за родну равноправност) и процедуре тела за родну равноправности (облици и начин на који локално тело за родну равноправност учествује о одлучивању о пословима и надлежностима локалне заједнице).

3. Полазни принципи и опредељења

1. Унапређење родне равноправности је кључно развојно питање јер омогућава адекватно коришћење женских ресурса и директно доприноси побољшању квалитета живота свих грађанки и грађана.
2. Унапређење равноправности полова не представља тражење посебних привилегија за жене, већ успостављање равнотеже међу половима и изградњу хармоничних односа на добробит целокупног друштва.
3. За унапређење равноправности полова потребне су посебне мере у циљу отклањања дискриминације жена и стварања услова за пружање једнаких могућности за пуно остваривање људских права.
4. Претпоставка за унапређење равноправности полова је повећано учешће жена у процесима одлучивања о јавним пословима на свим нивоима и у свим областима.
5. Економски развој није могућ без одговарајућег коришћења женских људских ресурса па је зато неопходно да се мерама позитивне акције жене подстакну за веће укључивање у тржишну економију.

4. Основни правци деловања

Локални акциони план за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности у општини Нова Варош у 2014. години је усмерен ка следећим правцима деловања:

1. Успостављању правног оквира у локалној самоуправи за унапређење родне равноправности
2. Подизању свести јавности о питањима родне равноправности.

5. Анализа стања у Општини Нова Варош

Општина Нова Варош се налази у југозападном делу Србије и средишњем простору Златиборског округа. Смештена је на средини магистралног пута Београд-Бар, на надморској висини од 1000м. Над њом се издиже планина Златар, дугачка 22км и широка 12км, са највишим врхом од 1627м. Сама нововарошка општина обухвата површину од 58км², глобалну мрежу у општини чини 33 насељена места, са 13 месних заједница. Центри месних заједница делимично су повезани асфалтним путевима са средиштем општине, док је путна мрежа унутар месних заједница релативно развијена. Нова Варош се граничи са општинама Пријепоље, Прибој, Чајетина, Ариље, Ивањица, и Сјеница. Она је оивичена планинским венцима: Златара, Голије, Јавора, Чемерице, Мучња, Муртенице и Златибора. На југозападу је затвара река Лим.

Територија општине Нова Варош је „пресечена“ на два, скоро једнака дела, језерима која су на реци Увац подигнута, у залеђу хидроелектрана. То су: Увачко, Златарско и Радоињско језеро. Подручје општине има умерену планинску климу, дозирану струјањима ветра са приморја, па стога и изузетно квалитетан ваздух.

Становништво

Број становника по Попису 2011. године, а према подацима Републичког завода за статистику, је 16.638, од тога 8.274 мушкараца и 8.364 жене. Укупан број пунолетних по попису из 2011. године је 14.075 од тога 7.005 мушкараца и 7.070 жена. У односу на попис из 2002.године бележи се пад становника за 3585 лица.

У градској средини живи 4.346 мушкараца и 4.519 жена, док у сеоској средини живи 3.988 мушкараца и 3.905 жена. Према подацима Пописа 2011. године, густина насељености у општини је 28,63 становника/км².

Природни прираштај

Природни прираштај, као и претходних година, бележи негативну стопу, обзиром да је број умрлих за 138 лица већи од броја рођених и износи -138 (умрлих 236, живорођених 98).

Број рођених у Новој Вароши у 2013. години			
Општина	м	ж	укупно
Нова Варош	50	48	98

Етничка припадност

Према Попису 2011. године у Новој Вароши већинско становништво чине Срби (14.899), Бошњаци (788), Муслимани (586) и остали (365).

Просечна зарада

Просечна зарада у Новој Вароши у 2013. години према подацима Републичког завода за статистику је 35.425 динара, а у децембру је била 37.611 динара.

Незапосленост

Према подацима Националне службе за запошљавање Филијале Пријепоље укупан број незапослених лица на територији општине Нова Варош 31.12.2013. је 2.493, од тога 1.270 жена (50,1 %).

Број незапослених лица према степену стручне спреме				
Степен спреме	стручне	м	ж	Укупно
I		413	355	768
II		14	26	40
III		517	391	908
IV		186	339	525
V		5	2	7
VI-1		23	39	62
VI-2		25	41	66
VII-1		40	77	117
VII-2		0	0	0
VIII		0	0	0
Свега		1223	1270	2493

Бр. незапослених лица према предходном радном искуству	м	ж	Укупно
Први пут траже запослење	275	270	545
Они који су били у радном односу	948	1000	1948

Особе са инвалидитетом	м	ж	Укупно
	21	5	26

Укупан број незапослених Рома	м	ж	укупно
	1	0	1

Пензионери

Већина старијих људи у Новој Вароши прима пензију јер је пензијско осигурање највећег дела радно активног становништва обавезно. Основни циљеви политике према старијима су: побољшан животни стандард, смањење броја и удела сиромашних као и дубине

сиромаштва, те јачање институционалних и ванинституционалних услуга за најугроженија и стара лица.

Према извештају Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање филијале Ужице за 2013. годину укупан број пензионера у општини Нова Варош на дан 31.12.2013. је 4.750. Од тога је 2.133 у старосној пензији, 1.801 у инвалидској, 816 са породичном пензијом.

6. Кључне области

6.1. Одлучивање

Равномерно и равноправно учествовање у одлучивању јесте један од темеља демократије и спада у гарантована људска права. Остваривање права жена и њиховог подстицање да учествују у одлучивању шири демократске процесе, води до мирнијег и стабилнијег друштва у које су укључени различити аспекти људских потреба, те поспешује транспарентност у доношењу одлука и праведнију расподелу утицаја у друштву.

Жене чине нешто више од половине становништва (око 51%), а на глобалном нивоу и даље мање од 30% доносиоца одлука. Учешће жена у доношењу одлука на свим нивоима указује на равноправан приступ жена и мушкараца моћи, утицају, контроли над ресурсима, која је такође и предуслов за равноправност и развој али и предуслов креирања политика које одговарају потребама жена и мушкараца.

Потребе су родно условљене, а родне разлике политички релевантне. Кад говоримо о учешћу жена у одлучивању, говоримо о о могућностима да се њихов глас чује и да могу да утичу на креирање политика. На локалном нивоу власти, који је најближи грађанима и грађанкама је ово посебно важно. На локалном нивоу задовољавају се базичне потребе људи, доносе политике и креирају програми који на најдиректнији могући начин утичу на практичне аспекте свакодневног живота жена и мушкараца. Учешће жена у доношењу одлука на свим нивоима указује на равноправан приступ жена и мушкараца моћи, утицају, контроли над ресурсима, која је такође и предуслов за равноправност и развој али и предуслов креирања политика које одговарају потребама жена и мушкараца.

Потребе су родно условљене, а родне разлике политички релевантне. Кад говоримо о учешћу жена у одлучивању, говоримо о о могућностима да се њихов глас чује и да могу да утичу на креирање политика. На локалном нивоу власти, који је најближи грађанима и грађанкама је ово посебно важно. На локалном нивоу задовољавају се базичне потребе људи, доносе политике и креирају програми који на најдиректнији могући начин утичу на практичне аспекте свакодневног живота жена и мушкараца.

Ситуација на пољу родне равноправности у општини Нова Варош могла би се у најкраћем сублимирати овако : жена нема на позицијама где су паре и моћ, али предњаче на бироу за незапослене и као жртве насиља у породици. Делимично управљају у областима културе., медија, здравства и социјалне заштите, где су зараде најниже, а мање их је од трећине запослених у државним јавним предузећима у којима су плате изнад републичког просека. Жена нема на челу ниједне од петнаестак политичких партија колико их делује на

нововарошкој политичкој сцени. У Новој Вароши, осим општинског Савета за родну равноправност, не постоји ниједно удружење или невладина организација која се искључиво бави афирмацијом жена и оснаживањем родне равноправности.

Чињеница која, међутим, охрабрује да се у последњих годину и по дана ова неповољна слика полако мења. Тако је, на пример, кормило Комуналног предузећа, први пут од његовог оснивања од пре више деценија, преузела жена. Припаднице женског пола налазе се и у фотељама начелника Општинске управе и секретара Скупштине општине, а од скоро су и на местима директора и управника Туристичко спортског центра Златар и хотела „Панорама“, као и Издвојеног одељења ужичке болнице. Жена је преузела и руководећу функцију у матичној Библиотеци. За разлику од неког ранијег периода, када су места директора школа била резервисана искључиво за мушкарце (иако су жене већина у овим колективима) , на ову функцију недавно је именована још једна жена, али их је укупно свега три од осам образовних установа у граду и по селима. Жена је и на челу Дечјег вртића и Центра за социјални рад, као и локалних новина „Златарске новости“ и радија „Златар“.

Када је законодавна власт у питању, подаци су следећи : на позицијама председника општине Нова Варош и његовог заменика налазе се мушкарци. Функције председника Скупштине општине и заменика такође обављају мушкарци. Општинско веће броји 13 чланова, од којих су свега три жене.

	Укупно	Мушкарци	Жена	% м	%ж
Општинско веће	13	10	3	77	23
Одборници	27	22	5	81	19
Руководиоци одељења/служби у управи	3	/	3	0	100
Запослени у локалној управи без функционера	53	19	34	36	64
Запослени у локалној управи са функционерима	57	21	36	37	63

Скупштину чини 27 одборника , од којих је пет жена (19 процената). Мушки пол најчачао је и на позицијама јавних предузећа под ингеренцијом и Републике и локалне самоуправе. Руководеће функције обављају мушкарци и то у Дирекцији за изградњу, Лимским ХЕ, Електропривреди Србије, Србија-шумама, Катастру непокретности, Пореској управи, Дому здравља, Дому културе... Дobar показатељ да жена нема где су моћ и паре јесте и податак да су мушкарци на челу надзорних и управних одбора где је концентрисана моћ одлучивања и доношења важних одлука, посебно оних које се односе на распоређивање и трошење новца.

Јавна предузећа и установе општине Нова Варош	Укупно запослени х		Управни одбор		Председни к/ца управног одбора		Директор/ке		Шефови/це одељења		Надзорни одбор		Председник /ца Надзорног одбора	
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
Центар за социјални рад	1	6	2	3	1	/	/	1	/	/	2	1	/	1

ЈКП „3. септембар“	74	19	/	/	/	/	/	1	4	1	3	/	1	/
Дом културе „Јован Томић“	7	1	4	1	/	1	1	/	/	/	1	2	/	1
Предшколска установа „Паша и Наташа“	3	27	2	7	/	1	/	1	/	1	/	/	/	/
Дирекција за градско грађевинско земљиште и изградњу општине Нова Варош	7	2	/	/	/	/	1	/	2	/	3	/	1	/
Туристичко спортски центар Златар	2	4	4	1	1	/	/	1	/	/	3	/	1	/
Библиотека Јован Томић	1	3	2	3	/	1	/	1	/	/	/	3	/	1
Укупно	95	62	14	15	2	3	2	5	6	4	12	6	3	3
У процентима	61	38	48	52	40	60	29	71	60	40	67	33	50	50

На подручју општине Нова Варош делује више јавних предузећа која су у саставу компанија на нивоу Републике.

Јавно предузеће	Број запослених		Укупно
	М	Ж	
Дримско-Лимске хидроелектране	134	21	155
Електродистрибуција Краљево-погон ЕД Нова Варош	28	7	35
АД Телеком	10	0	10
ПТТ саобраћај Србије-јединица поштанске мреже Нова Варош	14	8	22
„Србијашуме“ Шумска управа Нова Варош	27	6	33
Укупно:	213	42	255

6.2. Образовање

Предшколско образовање

У општини Нова Варош постоји једна установа за предшколско образовање деце, дечији вртић „Паша и Наташа“ који ради од 1980. године и има капацитет за пријем 340

малишана. Вртић има могућност комплетног предшколског образовања до поласка у основну школу. Тренутно у вртићу борави 203 малишана, од којих је 70 на четворочасовном програму. Програм предшколског образовања се организује и у сеоским срединама, при основним школама.

	Број деце корисника		Према дужини дневног боравка						Број деце која бораве бесплатно	
			До 5 часова		9-11 часова		Преко 11 часова			
	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж	м	ж
	102	81	25	16	77	65	/	/	10	12
Укупно	183		41		142		/		22	

Основно образовање

На подручју општине Нова Варош постоји 6 осмогодишњих школа, са укупно 1.146 ђака. Основне школе имају и издвојена одељења (13), са преко 116 ђака. Депопулација општине Нова Варош, са смањењем броја деце, довела је до затварања појединих школа и премештање основаца из једних у друга насеља.

Број ученика

Назив основне школе	Место	Укупан број ученика	По полу		Истурено одељење	
			м	ж	Место	Бр. Уч.
ОШ „Живко Љујић“	Нова Варош	838	430	408	Дражевићи	8
ОШ „Кнезова Рашковића“	Божетићи	44	16	28	Штитково	/
					Љепојевићи	9
ОШ „Момир Пуцаревић“	Акмачићи	59	32	27	Вилови	2
					Дрмановићи	1
ОШ „Добрисав Добрица Рајић“	Горња Бистрица	27	14	13	Доња Бистрица	6
Ош „Гојко Друловић“	Радоиња	128	73	55	Негбина	21
					Рутоши	21
					Кокин Брод	14
					Драглица	3
Ош „Вук Стефановић Караџић“	Јасеново	44	23	21	Горња Бела Река	9
					Доња Бела Река	11
					Кућани	6

Број наставног особља

Назив основне школе	Место	Директор		Укупан број наставника	По полу		Истурено одељење		
		м	ж		м	ж	Место	Бр.наст.	
ОШ „Живко Љујић“	Нова Варош	5	1	/	57	11	46	Дражевићи	1
ОШ „Кнезова Рашковића“	Божетићи			1	16	8	8	Штитково	/
								Љепојевићи	1
ОШ „Момир Пуцаревић“	Акмачићи		1		19	8	11	Вилови	1
								Дрмановићи	1
ОШ „Добрисав Добрица Рајић“	Горња Бистрица		1		15	4	11	Доња Бистрица	
Ош „Гојко Друловић“	Радоиња			1	28	10	18	Негбина	6
								Рутоши	2
								Кокин Брод	2
								Драглица	1
Ош „Вук Стефановић Караџић“	Јасеново			1	22	9	13	Горња Бела Река	2
								Доња Бела Река	3
								Кућани	3

Средње образовање

Средње образовање у општини Нова Варош се реализује кроз две средње школе (Гимназија и Техничка школа), које су смештене у самом граду Нова Варош.

У Гимназији „Пиво Караматијевић“ образује се 234 ученика, кроз друштвено-језички и природно-математички смер. Објект школе и његова опремљеност наставним средствима је на задовољавајућем нивоу. У Техничкој школи се тренутно образује 464 ученика. Објект школе је нов, са добро опремљеним кабинетима за извођење практичне наставе.

Број ученика

Назив средње школе	Укупан бр. ученика	По полу		Образовани профил	Бр. одељења	Бр. Уч.
		м	ж			
Гим. „Пиво Караматијевић“	234	21	73	Друштвено-језички	4	94
		42	98	Природно-математички	6	140
Техничка школа	230	8	/	Мех. Хидроенергетских постр.	0,5	8
		9	3	Мех. Грејне и расхладне технике	1	12
		55	25	Електротехничар рачунара	4	80

		6	/	Аутомеханичар	0,5	6
		20	6	Машин.техн.моторних возила	1	26
		19	58	Туристички техничар	3	77
		3	18	Економски техничар	1	21
		183	281	Конобар	21	464

Иако је ситуација у овим школама доста добра у погледу реализације наставе, школе, ипак, не едукују за занимања актуелна у општини. Из тих разлога, одређени број ученика одлази на средње и више школовање у друге градове Србије.

Према броју ученика који похађају одређене смерове, може се закључити да је највеће интересовање за Гимназију, док су у Техничкој школи најатрактивнији смерови туристички техничар и електротехничар рачунара.

Број наставног особља

Назив средње школе	Директор		Укупан бр. наставника	По полу	
	м	ж		м	ж
Гимн. „Пиво Караматијевић“	1	0	28	12	16
Техничка школа	1	0	37	19	18

6.3. Социјална заштита

У периоду од 2007. до 2013. године, број корисника социјалне заштите у Новој Вароши константно се повећава. Сва обележја општине, од демографских до преко привредних, као и старосна и образовна структура становништва, неминовно су се рефлектовали на кретање корисника у социјалној заштити.

Проблеми у локалној заједници који се одражавају на повећан број корисника у центру за социјални рад су:

- незапосленост; - висок проценат старијих и одраслих, оболелих и сиромашних лица, - велики број особа без здравствене заштите; - неразвијене услуге социјалне заштите које омогућавају побољшање квалитета живота инвалидних особа; - велики број психијаријских болесника; - диспропорција односа смртности и наталитета.

Укупан број корисника на активној евиденцији Центра за социјални рад у 2013.години по старости и полу

Корисници по узрасту	мушки пол	женски пол	укупно

Деца (0-17)	113	94	207
Млади (18-25)	43	72	115
Одрасли (26 - 64)	365	304	669
Старији(65 и више)	223	231	454
УКУПНО	744	701	1445

Укупан број корисника у 2013.години према пребивалишту, по старосним групама и полу

	Градско	Сеоско	
--	----------------	---------------	--

Старосне групе	М	Ж	Укупно	М	Ж	Укупно	Ук.М.	Ук.М.	Укупно
Деца(0-17)	45	41	86	68	53	121	113	94	207
Млади (18-25)	25	34	59	18	38	56	43	72	115
Одрасли (26-64)	191	135	326	174	169	343	365	304	669
Старији (65и више)	92	102	194	131	129	260	223	231	454
Укупно	353	312	665	391	389	780	744	701	1445

Број корисника Центра који се налазе на смештају:

- у сродничкој породици 24 (млади-1, одрасли -13, старији- 10)
- породични смештај у другој породици 1 (одрасли -1)
- домски смештај 25 (млади - 1, одрасли-17, старији-7) .

Број социо-материјално угрожених корисника новчане социјалне помоћи у 2013.години:

- новчана социјална помоћ (млади 2, одрасли 73, старији 43)
- увећана новчана социјална помоћ (млади 2, одрасли 41, старији 43)
- временски ограничена новч.социј. помоћ (одрасли 29, старији 2)

Укупан број деце по узрасту и полу на активној евиденцији Центра за социјални рад у 2013. години

Узрасне групе	М	Ж	Укупно
---------------	---	---	--------

0-2	7	9	16
3-5	12	14	26
6-14	57	30	87
15-17	37	41	78
Укупно	113	94	207

Укупан број пунолетних корисника на активној евиденцији Центра у 2013.години по корисничким групама и старости

Корисничке групе	Млади	Одрасли	Старији	Укупно
Занемарена особа и у ризику од занемаривања	2	7	1	10
ОСИ	10	90	111	211
Особа са друштвено неприхватљивим понашањем	/	1	/	1
Особа са поремећеним породичним односима	/	12	/	12
Особе које имају потребу за домским смештајем	12	15	50	77
Материјално угрожене особе	20	305	125	450
Страни држављани и лица без држављ. у потреби за соц.заштитом	/	1	/	1
Жртве трговине људима	/	1	/	1
Остали	71	237	167	475

УКУПНО	115	669	454	1238
---------------	------------	------------	------------	-------------

Укупан број особа са инвалидитетом која примају додатак за помоћ и негу другог лица је 144 (деца-3, млади-4, одрасли -57, старији-80), а увећани додатак за помоћ и негу другог лица 38 (деца -5, млади -6, одрасли- 8 и старији 19).

Једна од најосетљивијих група у социјалној заштити су жртве насиља. У 2013. години евидентирано је 13 особа жртава насиља(све особе су женског пола) и у односу на 2012. годину дошло је до пораста(прошле године биле су две жртве насиља). Као доминантна врста насиља било је физичко насиље којем је било изложено 7 особа.

6.5. Здравље

У нововарошкој општини је неповољна ситуација у области здравствене заштите жена, како због разуђености и удаљености сеоских подручја, тако и због њиховог углавном оскудног образовања и неинформисаности.

Мере за унапређење здравља жена деле се на примарне и секундарне. Примарне се заснивају на очувању здравља, смањењу фактора ризика, промоције здравља и здравих стилова живота, едукације. Секундарне се заснивају на циљаној дијагностици ради раног откривања болести.

Структура запослености и удео жена на руководећим функцијама у Дому здравља Нова Варош је следећа : од укупно 107 запослених, 33 су мушкарци , а 74 жене. Директор је мушкарац, шеф рачуноводства је мушкарац, а од укупно осам служби односно организационих јединица, једнак је број мушкараца и жена који обављају функције шефова односно начелника.

У Истуреном одељењу Опште болнице Ужице у Новој Вароши запослена су укупно 43 радника медицинског и немедицинског особља, од којих је 39 жена, а четири су мушкарца. Жена обавља функцију управнице, а припаднице женског пола обављају и функције начелница грудног односно интерног одељења.

Унапређење здравља жена представља и једну од значајнијих области у Локалном акционом плану за побољшању положаја жена и унапређењу родне равноправности за 2014. у коме је апострофирано интезивирање активности Савета за РР на пољу превенције, посебно када су у питању рак дојке и грлића материце.

6.6. Спорт

Становништво Нове Вароши традиционално има осећај за бављење спортом и рекреацијом. Географски услови у којима је смештена општина омогућавају бављење спортом

на отвореном током целе године.

Последњих година стално расте проценат физички неактивних младих људи који имају различите здравствене проблеме у току телесног и психичког развоја (гојазност, деформације кичме, стопала и грудног коша, хронична обољења и др.). Професори и наставници физичке културе морају да буду знатно активнији и да ученицима свакодневно указују на предности бављења спортом, не само врхунским, већ спортом који има за циљ правилан психо-физички развој, као и дружење, игру и забаву. У времену у коме живимо (као и у времену које долази), пожељна су физички и спортски активна деца и млади као будући здрави и физички активни одрасли људи са снажним карактером, моралним врлинама, развијеним навикама, научени да се носе са стресом и притисцима, задовољни собом, оптимистични и успешни.

Постојећи спортски објекти на територији општине углавном задовољавају потребе деце и младих људи за бављење спортом. Ситуација је још боља од када је завршена школско-спортска хала код Гимназије, као и када се завршила ски стаза са жичаром, која са Златара води у центар града и чија је укупна дужина око 1.000 метара. У циљу још масовнијег бављења младих спортом, од велике важности била би изградња базена у самом граду.

Такође, уређене спортске терене за мале спортове имају и бројне школе на сеоском подручју: Бистрица, Дражевићи, Радоиња, Рутоши, Јасеново. У плану је и изградња отворених терена у Божетићима и Акмачићима. Корисно би било децу са сеоског подручја у већој мери укључити у организоване спортске активности у граду.

У области физичког васпитања на територији општине ради десетак професора и наставника физичке културе, али се они веома мало ангажују у спорту мимо школе.

У Новој Вароши постоји и ради десетак спортских клубова у којима редовно тренира преко 670 деце и омладине. Својим радом се посебно истичу рукометни, фудбалски и кошаркашки клуб, као и планинарско-смучарско друштво.

Клуб	Основан	Број чланова			Број стручних радника	Ранг такмичења
		Активни	м	ж		
Карате клуб	1988.	30	15	15	2	Савезно
Кошаркашки Клуб	1993.	103	103	/	2	-Прва регионална лига група запад III -Квалитетна лига Србије I. - Регионална лига
Планинарско смучарско друштво	1952.	65	43	22	5	Алпски куп
Рукометни Клуб	1975.	85	85	/	3	II ранг I лига Србије
Стони тенис	2007.	30	30	/	/	Квалитетна лига Србије
Фудалски клуб	1921.	186	186	/	5	Зонски-републички
Шаховски клуб	1969.	48	35	13	4	Прва лига Србије ж Лига цент.Срб.Запад
Одбојкашки клуб	2006.	85		85	2	Регионлна лига
„Златарски вукови“	2004.	5	5	/	/	Рекреативно
Кик-бокс	2012.	30	26	4	2	Републички
Свега		667	528	139	25	У оквиру СД Златар

6.7. Информисање

У општини Нова Варош жене чине већину међу запосленима у локалним медијима. У нововарошком листу „Златарске новости“, од четворо упосленика, три су припаднице женског пола, док у једином електронском медију, „Радио Златару“, од двоје запослених, обе су жене. Функције директора и главног и одговорног уредника у оба медија обављају жене, које предњаче и када је у питању структура новинарског и водитељског кадра.

Иако су у локалним медијима жене те које креирају уређивачку концепцију, теме које се баве афирмацијом и проблемима женске популације на подручју златарског краја, до сада су биле недовољно заступљене, како због слабе читаности чланака и рубрика на ове теме, тако и због слабог учешћа жена у готово свим областима живота, као и њихове незаинтересованости и страха да, због евентуалне осуде јавности, проговоре о својим проблемима на пољу професионалног и личног ангажмана. Обрађивање тема које се стриктно односе на женску популацију, своди се углавном на њихове активности у оквиру малобројних удружења и невладиних организација, постизања запажених резултата и освајања признања од стране

државе и локалне самоуправе, а спорадично се на ступцима штампе жене нађу и када се институције, углавном у оквиру подношења годишњих или месечних извештаја, огласе по питањима насиља у породици и кривичних дела почињених над женама и децом.

Чланице општинског Савета за родну равноправност у протеклих годину дана инсистирале су на већој заступљености жена у медијима и то пре свега активним укључивањем локалних новина „Златарских новости“ , које су на својим страницама објављивале детаљне извештаје о свим активности овог општинског тела, почевши од области социјалне заштите, преко образовања и здравства, до популаризације женске мреже и невладиног сектора. Исти простор за овај сергмен информисања успуило је и Радио „Златар“. Са праксом значајније заступљености у медијима, како локалним тако и дневним, Савет за РР наставиће и током 2014.

6.8. Култура

У установама културе у општини Нова Варош, од укупно 12 стално запослених, пет је припадница женског пола. У Дому културе „Јован Томић“ , од осам запослених, једна је жена, док у градској Библиотеци „Јован Томић“, жене чине већину – од четири радника, три су припаднице женског пола.

У нововарошком Дому културе, жена је радно ангажована на административним и благајничким пословима, док су мушкарци ти који се налазе на функцијама директора, уметничког руководиоца и уредника програма. Ситуација је повољнија по жене у матичној Библиотеци, на чијем се челу налази жена, а припаднице женског пола доминирају у обављању послова књижничара и библиотекара.

У последњих десетак година, уприличено је свега неколико културних садржаја које се баве промоцијом различитих видова стваралаштва код жена. Углавном је реч о представљањима књига и збирки песама, и то малобројних домаћих песникиња и публицисткиња. Окосницу културних програма у 2013. години чинило је 22 филмске пројекције, 11 позоришних представа, 7 концерата нововарошког фолклорног ансамбла, концерти тамбурашког оркестра, 8 различитих музичких програма, 7 изложби слика (од којих је једна изложба самосталне академске сликарке). Програмом рада Дома културе у 2014. години предвиђен је сличан културно - уметнички садржај у нашој општини као у претходној години.

7. Институције и актери релевантни за тему родне

равноправности

- Савет за родну равноправност општине Нова Варош
- Општинска управа
- Центар за социјални рад
- Дом здравља
- Министарство унутрашњих послова, Полицијска станица у Новој Вароши
- Основне и средње школе, предшколска установа
- Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, филијала Ужице
- Национална служба запошљавања, филијала Пријепоље
- Јавна предузећа
- Локални спортски клубови
- Канцеларија за младе
- Локалне новине (Златарске новости)
- Локална радио станица (Радио Златар)

Стратешки циљ	I Подизање капацитета локалне самоуправе за бављење питањима родне равноправности				
<u>Специфични циљ</u>	<u>Активности</u>	<u>Одговорна институција</u>	<u>Временски рок</u>	<u>Индикатор успеха</u>	<u>Буџет</u>
1. Успостављање правног оквира за рад Савета за РР	1.1. Усвајања ЛАП-а за 2014.годину 1.1.1. Захтев Савета општинском Већу 1.1.2. Захтев Савета Скупштини општине 1.1.3. Обавештење СКГО, Управи за родну равноправност	Савет за РР, председник Општинског већа, Скупштина општине	Први квартал 2014 (јануар-март)	Израђен Локални акциони план, закључак Општинског већа, одлука Скупштине општине	Предвиђен у општинском буџету за

<p>2. Јачање капацитета локалних институција подизањем свести и знања о РР у политичком и јавном животу</p>	<p>2.1. Развијање система праћења, прикупљање и обрада података о заступљености жена на местима одлучивања</p> <p>2.2. Организовање едукативних програма о РР за запослене у државној управи и јавним службама</p>	<p>Савет за родну равноправност, локална самоуправа и све заинтересоване локалне институције и службе</p>	<p>Други и трећи квартал 2014 (април-септембар)</p>	<p>Списак чланова и чланица који су прошли обуку (активност ће бити успешна ако сви прођу макар једну обуку)</p>	

Стратешки циљ	II Побољшање економског положаја жена и остваривање РР				
<u>Специфични циљ</u>	<u>Активности</u>	<u>Одговорна институција</u>	<u>Временски рок</u>	<u>Индикатор успеха</u>	<u>Буџет</u>
3. Подстицање запошљавања, женског предузетништва и samozapošljavanja	<p>3.1. Праћење различитих програма за подстицање женског предузетништва и свих облика samozapošljavanja</p> <p>3.1.1. Конкурисати код ЕУ фондова за пројекте који подтичу женско предузетништво</p>	Савет за РР, Локална самоуправа, Канцеларија за локално-економски развој, Удружења грађана	Трећи и четврти квартал 2014 (јул - децембар)	Реализован бар 1 пројекат на тему женског предузетништва и samozapošljavanja	Средства општине и донаторска средства
4. Јачање капацитета свих актера у привреди и друштву за отклањање родне дискриминације и боље коришћење женских ресурса	<p>4.1. Праћење евиденције о запосл. и незапосленим женама, о власништву имовине(некретнине, пољоп.земљиште)</p> <p>4.2. Економско описмењавање жена са урбаног и руралног подручја кроз разне обуке и радионице</p>	Савет за РР, Локална самоуправа, Канцеларија за локално-економски развој, Удружења грађана	Трећи и четврти квартал 2014. (јул-децембар)	Реализован бар 1 пројекат	Средства општине и донаторска средства

Стратешки циљ	III Побољшање здравља жена				
<u>Специфични циљ</u>	<u>Активности</u>	<u>Одговорна институција</u>	<u>Временски рок</u>	<u>Индикатор успеха</u>	<u>Буџет</u>
5. Обезбеђивање доступности квалитетне здравствене заштите жена, посебно из дискриминисаних група	5.1. Јавна кампања о значају превентивних прегледа 5.1.1. Бесплатни ултразвучни прегледи дојки за незапослене самохране мајке	Савет за РР, Локална самоуправа, Дом здравља, локални медији	Први квартал 2014 (јануар -март)	Текстови у локалним новинама, плакати, флајери, списак самохраних мајки које су обавиле преглед	Средства општине и донаторска средства
6. Унапређивање репродуктивног здравља жена	6.1. Јавна трибина о значају превенције рака дојке и грлића материце	Савет за РР, Локална самоуправа, Дом здравља, локални медији	Први квартал 2014 (јануар -март)	Фотографије са трибине, попуњени упитници учесница са трибине	Средства општине и донаторска средства

Стратешки циљ	IV Уклањање родних стереотипа у средствима јавног информисања и промоција РР
---------------	---

<u>Специфични циљ</u>	<u>Активности</u>	<u>Одговорна институција</u>	<u>Временски рок</u>	<u>Индикатор успеха</u>	<u>Буџет</u>
7. Афирмација жена и женског стваралаштва	7.1 Објављивање једног новинског чланка у локалној штампи како би се афирмисале успешне Нововарошанке	Савет за родну равноправност, локални медији	Континуирано 2014.	Објављен макар један квалитетан чланак о женском стваралаштву у локалним медијима	Није потребан
8. Успостављање родне једнакости и уклањање родних стереотипа из медија	8.1 Афирмисање свих локалних медија да примењују кодексе РР кроз обуке, радионице 6.2 Постављање информација о раду Савета за РР на Интернет презентацији Општине Н.Варош	Савет за родну равноправност, локални медији	Континуирано током 2013.	Шест текстова на Интернет презентацији општине Нова Варош, текстови у локалним новинама, бар једна радионица	Није потребан

9. Досадашње активности на пољу родне равноправности

Активности Савета за родну равноправност током 2013.године које су за циљ имале унапређење родне равноправности су следеће :

- Скупштина општине Нова Варош донела је решење о избору чланова Савета за родну равноправност
- Скупштина општине усвојила је Локални акциони план за побољшање положаја жена и унапређење родне равноправности у Општини Нова Варош
- СО усвојила је је и Европску повељу о родној равноправности на локалном нивоу
- Реализован је пројекат "Превенција и сузбијање насиља над женама и жртвама насиља који су финансирани ЕУ и Влада Швајцарске преко Програма европског партнерства са општинама - ЕУ Прогрес" у периоду од 6 месеци (јун-новембар 2013.године)
- Започета је реализација пројекта " Превенција рака дојке и грлића материце" који финансирају ЕУ и Влада Швајцарске преко Програма европског партнерства са општинама - ЕУ Прогрес"
- Чланице Савета за РР присуствовале су састанку у Палати Србије у Београду у циљу мониторинга стања у области родне равноправности на локалном нивоу
- Чланице Савета биле су учеснице у Нишу на семинару за представнице механизма за остваривање родне равноправности на локалном нивоу "Родна анализа - корак ка Gender mainstreaming-у"

Списак учесница у процесу израде ЛАП-а

1. Данијела Топаловић, координатор
2. Розита Поповић, новинар
3. Бранка Рвовић, запослена у Центру за социјални рад

Списак консултованих актера у процесу израде ЛАП-а

- Општинска управа
- Центар за социјални рад
- Дом здравља
- Министарство унутрашњих послова, Полицијска станица у Новој Вароши
- Основне и средње школе, предшколска установа
- Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, филијала Ужице
- Национална служба запошљавања, филијала Пријепоље
- Јавна предузећа
- Локални спортски клубови
- Канцеларија за младе
- Републички завод за статистику

